

urbs llunyana» (JRuyra, *Parada*, p. 11).

Sinònim ornamental, d'ús literari i periodístic.

DERIV.: *Urbà* adj. 'pertanyent a la ciutat', 'civilment cortès' [Belv. 1805], pres d'*urbanus* id. *Urbanament* [Belv. 1805]; *urbanitat* [Lacav. 1696]; *urbanitzable*; *urbanització* [DOrt., 1917]; *urbanitzar* [«Els cotxes, formats en currúa, com una cavalcata, trencaren per Sant Pere --- embestiren pel passeig de Colom, allavors a mitj *urbanisar*» (Pons i Massaveu, *Auca*, p. 140; *DOrt.* 1917); *urbícola*.

Suburbi [Jaume I «E aquí venguem a disputació, que segons la carta que nós havíem feyta als sarraïns, totavia no podíem gitar de la vila --- que'l Decret deya que-*ls suburbi* de la vila eren vila» (*Cròn.*, cap. 447, Col. Pop. Barc., VIII, 36); doc. de 1442 «Primo que si alguns o algun assahonador compraran o comprar faran --- dins la Ciutat de Barchinona o *suburbi* de aquella» (Caretà, *Barbr.*, p. 390); Belv. 1805], del ll. *sūbūrbium* id.; *suburbà* [Lab. 1840]; *subúrbia* [doc. de S. xv «--- que los sastres qui no starien en los tèrmens sinó en uila de Sanç porien fer qual sevol vestidure: per no ésser en lo terma o *subúrbia*, e sens pena ---» (Caretà, *Barbr.*, p. 390)

URC, 'orgull, tarannà altiu, arrogant' (*DFa.*), 'altivesa, orgull' (*DAg.*, *AlcM.*), 'vigor, força, embranzida' (*AlcM.*), és variant d'*urt* 'vigor, reny aspre' (Balaguer, Olot), 'reny curt, fort i sobtat' (Olot), 'presumpció del propi poder o valor' (I, 500b55), derivat de *aúrtar* o *urtar* (ant. i avui val.) 'xocar, topar amb algú', *urtar* 'renyar fort' (en doc. de 1481, *AlcM* s. v. *hurtar*) ja estudiant (*AURTAR* o *URTAR*, I, 498-501a).

A un sol exemple d'*urc* citat all de Noller (I, 500b58-60) voldríem afegir, com a suplement, l'abundant documentació (confrontada amb els autògrafs) que ens brinda l'obra de Coromines (qui de fet escriu *urc* i *urt*) d'aquest mot amb valors tan variats i expressius: 'vigor, ímpetu': «si el vell amb les minves de *urc* sexual es torna criatura, la gràcil puebla juga amb la fallera imaginària del vell sense atribuir-li una dolenteria que gairebé mai ja no pot tenir» (*Pigmalió*, cap. 12, p. 173),¹ «La son l'abaltia. Una tendror de dolços sentiments li amorosia el cor i hauríeu dit si era tot un altre de tant que, apaivagat l'*urc* ('virior') cerebral, li muntava a flor d'ànima l'íntima pietat de si mateix» (ib., cap. 13, p. 177); «les molsudes garrofes i *urc* de la mirada donaven un aire durament autoritari» (*Pigmalió* x, en *O. C.*, 163a23); «L'*urt* rancuniós i inquiet de Benvenuto Cellini, la calma majestat de Leonard de Vinci, la fúria creadora de Miquel Àngel ---» (*Hores d'Amor Serenes*, 130.25), «de vegades em regirava contra d'ella despòticament, amb un *urt* de fel i d'amargura; no és que mai l'avorrís ---» (ib., 70.5); «la febre augmentava esgarrifosament i exaltava a la desventurada amb l'*urc* del deliri» (*Recés*, La Sèptima Simfonia, x, p. 77); «--- Fora dels aristòcrates --- hi ha a Barcelona 40 mil ciutadans amb dret electoral, que, per la seva manera de viure y per la seva posició econòmica no senten l'*urt* ('impuls, embranzida') de la lluita de classes» (article d'*El Poble*

Català, c. 1911).

En els següents passatges significa 'dèria irresistible, rabiosa': «cap als tretze anys --- va matar-se desesperadament amb l'*urt* del vici solitari, i els seus pares van arribar a lligar-lo» (*Vida Austera* I, vi, grafia respectada en la 1.ª i 3.ª eds., p. 66, i en d'altres); «quant vegades la malvestat imminent ha pogut defugir-se, i la ceguera, o la manca de decisió, o el més insignificant contratemps han deixat lliure el camí a l'*urc* dels dolents» (*Silèni*, cap. 17, pp. 219-20), «Un altre que no hagués estat tan poc atent com el nostre filàntrop a les espurnes de la conversa que no s'adeien amb el seu *urc* present, aviat hauria comprès que el defensor no era precisament del sumari d'on havia tret una concepció que ---» (*Prometeu*, cap. 141, p. 229).

En aquests altres el tenim usat en el sentit de 'orgull, o presumpció del propi poder o valer', 'supèrbia, arrogància': «--- Ara ho començo a comprendre tot, Magdalena. D'ençà que vaig sortir de can Montsant la primera vegada, que jo no era jo, sinó el meu *urc* --- el que ha estat enterrat viu a dins d'una tomba. La meva tomba era l'*urc* dels Bajaltes de Sant Cebrià ---» (*Prometeu*, cap. 14, iv, pp. 240-41); «el seu Bajalta, que treia enfora el pit i s'aixecava de puntetes per plantar cara amb l'*urc* ('altivesa') que ja li coneixem a la indignació que començava de manifestar-se en el posat de les senyores ---» (*Pigmalió*, cap. 13, p. 183); «trobo en el caigut una mena d'ingenuïtat que està més a la vora dels primaris sentiments de bondat i d'honor que l'*urc* astut del que fa la seva tortuosament emparat en la capa de la llei» (*Prometeu*, capítol 14, iii, p. 236); «aquells ulls negres, per on s'abocava en altres temps una ànima ardent i amorosa, descobrien cada dia més l'*urc* (1.ª ed.; autògraf *urt*) d'un caràcter irritable i tirànic» (*Recés*, Supèrbia III, pàgina 230); «el contrast tràgic entre els amors de l'Enriqueta amb el Bajalta i els del Joan amb la dolça Irene. La violència dels germans Llopart esclatava en dues formes ben oposades, sense perdre res del seu *urc* ('força, vigor?') comú» (*Prometeu*, cap. 11, iii, p. 190).

Quan s'usa com a adverbí amb la preposició *amb* el sentit és 'amb aspror, rudement, amb força i violència': «El pobre senyor Jaume tenia les cames inflades i encara no li tocaven la pell per damunt dels llençols que renegava *amb urc* (Aut. i 1.ª ed., *urt* Aut.) de follia, girant els ulls en blanc» (*Recés*, *La Dona Lletja* IV, p. 171); «es posaren a batre la ferralla *amb més urc* que mai» (J. Apòstol, *L'Avi dels Mussols* XIV, p. 210). I igualment en Vayreda: «Parleu-me ab major respecte, bribons! --- cridà *ab gran urc* En Montbrió» (*Sanch nova*, p. 338), i «Era mon pobre assistent, que dormia com un soc sobre el sòl de la terra nua, i que al sentir-se agafar s'alçà *amb urc* ('amb sobresalt, sobtosament'), cridant: ¿Qué hay, señõritos?» (*Carlínada*, cap. XII, p. 188).

D'altra banda, en una nota rebuda pel BDLC de Sta. Coloma de Q., 1916, un corresponal diu: «En les plantes també usem la paraula *urc* (orgull): v. g. *Quin blat més maco! quin URC que té!* --- S'usa també tractant-se de persones. D'un orgullós, superb, en-